Lieta Nr. C28353812

SKC-929/2017

Civillietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa

LĒMUMS

Rīgā 2017.gada 12.maijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese Anita Čerņavska,

tiesnesis Intars Bisters,

tiesnese Anda Briede

rakstveida procesā izskatīja /pers. D/ blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 14.decembra lēmumu.

Tiesnešu kolēģija

konstatēja

[1] Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 13.februāra spriedumu apmierināta AS „SEB banka" prasība pret /pers. E/ un /pers. D/ par parāda piedziņu, piedzenot no /pers. E/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. D/, AS „SEB banka" labā parādu 84 907,47 EUR un tiesas izdevumus 1269,53 EUR, nosakot prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos sešus procentus gadā no parāda pamatsummas.

Apelācijas sūdzību par minēto spriedumu iesniedza /pers. E/.

Tiesā 2014.gada 30.decembrī saņemts /pers. D/ iesniegums ar lūgumu apturēt tiesvedību sakarā ar to, ka /pers. E/ ir miris.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 5.janvāra lēmumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 214.panta 1.punktu, apturēta tiesvedība lietā līdz /pers. E/ tiesību pārņēmēja noteikšanai.

[2] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 14.decembra lēmumu tiesvedība lietā atjaunota un izbeigta daļā pret atbildētāju /pers. E/.

Lēmums pamatots ar šādiem motīviem.

[2.1] /pers. E/ miris /miršanas datums/.

No Latvijas Zvērinātu notāru padomes /datums/saņemtās informācijas noskaidrots, ka /pers. E/ kā mantojuma atstājējs nav reģistrēts mantojumu reģistrā un neviens zvērināts notārs nav paziņojis par mantojuma lietas uzsākšanu.

Tā kā /pers. E/ saistību un tiesību pārņēmējs nav noteikts, atbilstoši Civilprocesa likuma 223.panta 7.punktam ir pamats izbeigt tiesvedību pret

/pers. E/.

[2.2] Atbildētāja/pers. D/ nav pārsūdzējusi Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 13.februāra spriedumu. Līdz ar to sprieduma izpilde vēršama pret /pers. D/.

[3] Blakus sūdzībā /pers. D/ lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 14.decembra lēmumu, minot šādus argumentus.

[3.1] Nepareizi piemērots Civilprocesa likuma 223.panta 7.punkts, jo tiesiskā attiecība (kredītsaistības pret banku) pieļauj tiesību pārņemšanu un tiesību pārņēmējs var būt.

Tiesa nav norādījusi tiesību normu, atbilstoši kurai divus gadus pēc personas nāves tiesai ir tiesības konstatēt, ka apstrīdētā tiesiskā attiecība nepieļauj tiesību pārņemšanu.

[3.2] Pārsūdzētais lēmums būtiski skar sūdzības iesniedzēju, jo saistību tiesību pārņemšanas gadījumā /pers. E/ mantiniekam būs tiesības uzturēt iesniegto apelācijas sūdzību un apstrīdēt galveno saistību. /pers. E/ ir radinieki.

[3.3] Lai noteiktu, ka mantinieki nav izteikuši gribu mantot, mantojumam jābūt atklātam. Civillikuma 693.panta otrā daļa noteic, ka, ja termiņš nav noteikts, bet mantinieki ir uzaicināti, tad mantot aicinātam sava griba par mantojuma pieņemšanu jāizteic līdz uzaicinājumā noliktam termiņam. Ja mantinieki nepiesakās, kreditors lūdz notāram izsludināt lietu par mantojuma atklāšanos un uzaicināt mantiniekus.

Kamēr tiesa nav pārliecinājusies, ka izsludinātajā mantojuma lietā nav pieteicies neviens mantinieks, nav pamata konstatēt, ka saistību pārņemšana nav iespējama.

[4] Iepazinusies ar lietas materiāliem un blakus sūdzības argumentiem, Augstākā tiesa uzskata, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 14.decembra lēmums atceļams.

[4.1] Ir pamatots blakus sūdzības arguments par Civilprocesa likuma 223.panta 7.punkta nepareizu piemērošanu.

Šī norma noteic pamatu tiesvedības izbeigšanai lietā tajā gadījumā, kad apstrīdētā tiesiskā attiecība nepieļauj personas, kura ir viena no pusēm lietā, tiesību pārņemšanu.

Konkrētā gadījumā apelācijas instances tiesa piemēroja Civilprocesa likuma 223.panta 7.punktu, tādējādi atzīdama, ka apstrīdētā tiesiskā attiecība, kas izriet no kredīta līguma, nepieļauj mirušā atbildētāja /pers. E/ tiesību pārņemšanu. Taču kā redzams no lietas materiāliem, tiesvedība lietā tika apturēta Civilprocesa likuma 214.panta 1.punktā un 216.panta 1.punktā noteiktajā kārtībā līdz /pers. E/ tiesību pārņēmēja noteikšanai. Tātad tiesa konstatēja, ka apstrīdētā tiesiskā attiecība, kas izriet no kredīta līguma, pieļauj tiesību pārņemšanu.

Līdz ar to pārsūdzētajā lēmumā norādītie apstākļi, ka nav noteikts /pers. E/ saistību un tiesību pārņēmējs, nevar būt pamats tiesvedības izbeigšanai lietā pret /pers. E/.

[4.2] Situācijā, kad tiesa, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 214.panta 1.punktu un 216.panta 1.punktu, aptur tiesvedību lietā sakarā ar to, ka mirusi fiziskā persona, kas lietā ir puse vai trešā persona ar patstāvīgiem prasījumiem, līdz tiesību pārņēmēja noteikšanai vai likumiskā pārstāvja iecelšanai, procesa tālāka virzība ir atkarīga no tā, vai likumā noteiktajā kārtībā tiks noteikts mirušā lietas dalībnieka tiesību pārņēmējs vai mantojuma masai tiks iecelts likumiskais pārstāvis – aizgādnis, kurš pārstāvēs mantojuma masu civilprocesā.

Augstākā tiesa norāda, ka normatīvie akti noteic kārtību, kādā lietas dalībniekiem iespējams noskaidrot, vai mirušajai fiziskajai personai ir tiesību pārņēmēji, kā arī noteic kārtību, kādā nodibināma aizgādnība mantojumam.

Aizgādnības nodibināšanu mantojumam noteic Notariāta likuma 292.^{3} pants un Civillikuma 660.pants, mantojuma atklāšanos izsludināšanu - Notariāta likuma 293.-297. un 300.pants, mantojuma lietas izbeigšanu gadījumā, ja uzaicinājumā (sludinājumā par mantojuma atklāšanos) noteiktajā termiņā mantinieks nav pieteicies vai arī ir atteicies no mantojuma – Notariāta likuma 306.pants.

Atbilstoši dispozitivitātes principam katrs lietas dalībnieks pats izlemj, kā un kādā veidā tas izmantos tam piešķirtās procesuālās tiesības un cik aktīvi tas iesaistīsies sacīkstē.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 2.punktu un 449.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 14.decembra lēmumu un nodot lietu izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A. Černavska

Tiesnesis I. Bisters

Tiesnese A. Briede